

УДК 342.95:347.951

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2022.2.13>

ІЛЬЧИШИН Н.В.

**ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ СУДОВОГО РІШЕННЯ
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ****THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS OF THE LEGAL NATURE OF COURT
DECISIONS IN ADMINISTRATIVE JUDICIARY**

Зроблено висновок, що численні спроби вчених-адміністративістів до встановлення сутності судового рішення в адміністративному судочинстві призвели до того, що в умовах реформування судової системи досі не існує єдиного уніфікованого погляду на правову природу, особливості судового рішення, що породжує невизначеність при прийнятті рішення судами. Адже дієва правова система можлива з чітким визначенням основних термінів, особливо це стосується судового процесу, оскільки зазначена невизначеність може спричинити не виконання законних вимог, та порушення встановлено законодавства. Саме тому створення теоретико-правового підґрунтя правової природи судового рішення дозволить укріпити судову систему. У статті автором досліджується правова природа судового рішення, що приймаються у порядку адміністративного судочинства. Проаналізовано існуючої системи поглядів щодо правової природи судового рішення в адміністративному судочинстві. Увага автора зосереджена на поєднанні нормативно-правового урегулювання прийняття судового рішення та численних досліджень вчених-правознавців з різних галузей наук, особливо адміністративного законодавства у сфері адміністративного судочинства. Автором здійснюється класифікація судових рішень, що можуть бути прийняті у порядку адміністративного судочинства. Автором обґрунтовується власне розуміння судового рішення в адміністративному судочинстві, визначено проблемні питання розмежування та законодавчого використання термінів «судове рішення» та «рішення суду». Наголошено, що правова природа судового рішення визначається його формою, змістом та інстанцією, на якій воно прийнято. Відповідно до мети і задач дослідження в роботі використано сукупність методів та прийомів наукового пізнання, як загальнотеоретичних, так і спеціально-наукових. За допомогою гносеологічного методу дослідження було визначено сутність судового рішення. З використанням логіко-семантичного методу сформульовано низку понять, зокрема, таких як: «судове рішення» та «рішення суду». Порівняльно-правовий метод використано з метою визначення спільних та відмінних рис між «судовим рішенням» та «рішенням суду», вироблення рекомендацій щодо оптимізації теоретико-правової природи судового рішення в адміністративному судочинстві.

Ключові слова: *судове рішення, рішення суду, правова природа, адміністративне судочинство.*

It was concluded that the numerous attempts of administrative scientists to establish the essence of a court decision in administrative proceedings led to the fact that, in the conditions of reforming the judicial system, there is still no single unified view of the legal nature, the peculiarities of the court decision, which creates uncertainty when the courts make a decision. After all, an effective legal system is possible with a clear definition of the main terms, especially this applies to the judicial process, since the specified uncertainty can cause non-fulfillment of legal requirements and violations of the established legislation. That is why the creation of a theoretical and legal basis for the legal nature of a court decision will strengthen the judicial system. In the article, the author examines the legal nature of court decisions made in the course of

administrative proceedings. The existing system of views regarding the legal nature of a court decision in administrative proceedings is analyzed. The author's attention is focused on the combination of regulatory and legal regulation of judicial decision-making and numerous studies of legal scholars from various fields of science, especially administrative legislation in the field of administrative justice. The author carries out a classification of court decisions that can be taken in the order of administrative proceedings. The author substantiates his own understanding of the court decision in administrative proceedings, identifies problematic issues of demarcation and legislative use of the terms "court decision" and "court decision". It is emphasized that the legal nature of a court decision is determined by its form, content and the instance at which it was adopted. In accordance with the purpose and objectives of the research, a set of methods and techniques of scientific knowledge, both general theoretical and specially scientific, were used in the work. Using the epistemological research method, the essence of the court decision was determined. Using the logical-semantic method, a number of concepts were formulated, in particular, such as: "court decision" and "court decision". The comparative legal method was used in order to determine the common and distinctive features between "court decision" and "court decision", to develop recommendations for optimizing the theoretical and legal nature of the court decision in administrative proceedings.

Key words: court decision, legal nature, administrative proceedings.

Постановка проблеми. Численні намагання вчених-адміністративістів встановлення сутності судового рішення в адміністративному судочинстві призвели до того, що в умовах реформування судової системи досі не існує єдиного уніфікованого погляду на правову природу, особливості судового рішення, що породжує невизначеність при прийнятті рішення судами. Адже дієва правова система можлива з чітким визначенням основних термінів, особливо це стосується судового процесу, тому що зазначена невизначеність може спричинити не виконання законних вимог, та порушення встановлено законодавства. Саме тому створення теоретико правового підґрунтя правової природи судового рішення дозволить укріпити судову систему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях щодо питань адміністративного судочинства вивченню проблеми прийняття судового рішення приділялось недостатньо уваги. Вчені вивчали, в основному, загальні питання запровадження адміністративної юстиції, проблеми визначення сутності адміністративного процесу, адміністративної юрисдикції: В.Б. Авер'янов, Н. В. Александрова, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, Е.Ф. Демський, Ю.С. Педько, І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда, А.Т. Комзюк, О.В. Кузьменко, А.В. Руденко, М.М. Тищенко та інші. Зазначені вчені внесли значний вклад в удосконалення як теоретичних засад реалізації судового рішення, так і практичної діяльності уповноважених суб'єктів цієї сфери щодо прийняття судового рішення. Однак, враховуючи особливості сьогодення України слід відмітити, що особливості теоретико-правового аналізу правової природи судового рішення в адміністративному судочинстві наразі не має, отже потребує визначення сутності та змісту.

Метою дослідження є визначення теоретико-правового аналізу правової природи судового рішення в адміністративному судочинстві, а також вироблення авторського розуміння судового рішення в адміністративному судочинстві.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних завдань: 1) аналіз існуючої системи поглядів щодо правової природи судового рішення в адміністративному судочинстві; 2) проведення відмежування усього масиву нормативно-правових актів, що регламентують судові рішення; 3) формування авторської думки на основі здійсненого аналізу; 4) виділення актуальних думок вчених-правознавців щодо судового рішення в адміністративному судочинстві; 5) окреслити головні проблеми, що виникають під час встановлення природи судового рішення в адміністративному судочинстві.

Методологія. Відповідно до мети і задач дослідження в роботі використано сукупність методів та прийомів наукового пізнання, як загальнотеоретичних, так і спеціально-наукових. За допомогою гносеологічного методу дослідження було визначено сутність судового рішення. З використанням логіко-семантичного методу сформульовано низку понять, зокрема, таких як: «судове рішення» та «рішення суду». Порівняльно-правовий метод використано з метою визначення спільних та відмінних рис між «судовим рішенням» та «рішенням суду», вироблення рекомендацій щодо оптимізації теоретико-правової природи судового рішення в адміністративному судочинстві.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання зазначеного дослідження становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження є Конституція України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, що визначають правові засади адміністративного судочинства.

Виклад основного матеріалу. Теорія правової природи судового рішення має глибоке історичне походження. Чимало авторів, ідеї яких стали зародком, існування судового рішення, спочатку звертали свою увагу на фактори що зумовлюють сутність судового рішення – імперативні підтвердження судом правовідношення (прав та обов'язків сторін) чи наказ суду сторонам та іншим особам, які мають відношення до справи, діяти у відповідності із судовим приписом у межах встановленого правовідношення [13]. Проте, подальші дослідження відзначились поєднанням зазначених властивостей.

Пропонуємо, в рамках нашого дослідження визначитись з сутністю визначення «судове рішення».

Аналіз законодавства України вказує на застосування різних за своєю сутністю та змістом термінів. Так, Конституція України встановлює, що: правосуддя в Україні здійснюється виключно судами (ст. 124); судові рішення ухвалюються іменем України та є обов'язковими до виконання (ст. 129) [8]. Термін «судові рішення» застосовується й у статті 129 Основного закону держави [8]. Зокрема, у ній закріплюючи одну із засад судочинства законодавець встановлює гарантію забезпечення апеляційного і касаційного оскарження «рішення суду» та обов'язковість «рішення суду». Водночас у Конституції України вживається й інша термінологія. Так, у статтях 62 та 63, які закріплюють презумпцію невинуватості, а також регламентують права підозрюваного, обвинуваченого, підсудного та засудженого, йдеться про «обвинувальний вирок суду» та «вирок суду» [8]. Відповідно, можна сказати, що в Основному законодавчому акті держави вживаються різні терміни щодо позначення остаточного акту суду. Разом з тим, Косяк Н.В., зазначає, що аналіз конституційних положень, дозволяє стверджувати, що здебільшого вживається усе ж таки термін «судові рішення» [9, с. 32].

Так, у постанові Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20 травня 2013 р. № 7 «Про судові рішення в адміністративній справі» зазначено, що судові рішення – це акт правосуддя, ухвалений згідно з нормами матеріального та процесуального права і, відповідно до конституційних засад і принципів адміністративного судочинства, обов'язковий до виконання на всій території України [12].

КАС України зі змінами, внесеними у 2019 р., містить багато новел. Однією з них є розмежування понять «судове рішення» і «рішення». Так, під судовим рішенням розуміють рішення, постанову, ухвалу суду будь-якої інстанції (п. 12 ст. 4 КАС України), а ось поняття «рішення» притаманне саме суду першої інстанції, де вирішуються позовні вимоги (п. 13 ст. 4 КАС України) [7; 17, с. 107].

Аналіз нормативно-правових актів, більше не дав результатів, щодо юридичного закріплення визначення категорії «судове рішення». Визначення, що міститься у КАС України, не дає нам змоги встановити правову природу судового рішення. Отже, пропонуємо звернути увагу на дослідження вчених-правників із зазначено питання.

Розглядаючи теорії вчених, що започатковують систему визначення судового рішення, приділимо увагу зачаткам зазначеної теорії у часи радянського суспільства. Так, зумовлюючи декларативну природу «судового рішення» С. Н. Абрамов [1] та А. Ф. Клейман [6] концентрують свої погляди у площині зазначення судового рішення як владного підтвердження спірного правовідношення, що перетворює його шляхом примусового веління в безспірне загальнообов'язкове правило поведінки не тільки для сторін, але й для усіх, порушення якого може потягти за собою певні юридичні наслідки [1]. Вирішальним у судовому рішенні, за таких обставин, є констатування, підтвердження прав і обов'язків сторін [6].

у М.А. Гурвіча, природа судового рішення спрямована на діяльність суду у ході розгляду і вирішення справи. Винесення судового рішення відбувається у ході розгляду і вирішення справи. Шлях цього розгляду визначений процесуальним законом і становить процесуальну форму. В абстрактному вигляді це об'єктивне цивільне процесуальне право, а у конкретизованому у певній справі – форма цього процесу, або цивільне процесуальне правовідношення [5, с. 5].

М.А. Гурвіч вважав, що характерним у цивільному процесі стимулом, який виникає у конкретній процесуальній формі з подальшим спрямуванням регулювання цього процесу і його нормальним завершенням у судовому рішенні, є одностороннє волевиявлення зацікавленої особи.

Праця М.А. Гурвіча присвячена переважно судовому рішенням як акту державної влади, акту державної функції правосуддя, що є імперативом, містить волю і наказ. Автор приділяє увагу праву й обов'язку суду виносити рішення, але повною мірою не розкриває поняття форми та змісту судового рішення. Тому цю роботу можна розглядати як таку, що допомогла з'ясувати інститут судового рішення, його юридичну природу, визначити роль судового рішення у процесуальній теорії [11].

Автор дослідження «Судові докази та практика їх застосування в радянському цивільному процесі» К. С. Юдельсон, погоджуючись із присутністю у судовому рішенні елементів підтвердження наявності або відсутності правовідносин, взаємних прав та обов'язків сторін, особливу увагу звертає на примусову силу цього судового акту [20].

Так, М.Г. Авдюков вважав, що сутність судового рішення полягає в тому, що воно є актом правосуддя, який захищає права сторін, правопорядок у державі шляхом вирішення правових спорів між сторонами по суті. Суть судового рішення полягає в захисті прав сторін шляхом підтвердження наявності або відсутності правовідносин, взаємних прав та обов'язків сторін і в приписі до відповідної, зазначеної в рішенні поведінки [2, с. 16].

З цього приводу, Л.В. Левшин висловлював наступне, що судові рішення, з одного боку, базуються на конкретній правовій нормі, і є нічим іншим, як розпорядженням певної поведінки конкретним учасникам спірних правовідносин, а з іншого боку – судові рішення надає право на приведення в дію державного апарату примусу, здатного в необхідних випадках виконати це рішення незалежно від бажання зобов'язаної особи [10, с. 69; 16].

Розглядаючи позиції зазначених авторів (Л.В. Левшина та М.Г. Авдюкова) слід зауважити, що їх судження загалом охоплювались теоретико-правовими позиціями того часу.

Є.Г. Пушкар розглядає форму і зміст судового рішення як остаточний результат діяльності суду першої інстанції. Цим процесуальним документом завершується вся діяльність суду, спрямована на захист порушеного чи оспорюваного суб'єктивного права чи охоронюваного законом інтересу сторін [14, с. 18]. Судове рішення як процесуальний документ має велике практичне значення, закріплюючи висновок суду як акт правосуддя. Також воно як процесуальний документ виконує допоміжну функцію – роз'яснює особам, котрі беруть участь у справі, чому суд дійшов саме таких висновків. Виходячи з усього зазначеного, Є.Г. Пушкар робить висновок, що судові рішення як процесуальний документ є засобом пропаганди правових знань серед населення, де судові рішення виражає загальну тенденцію розвитку цивільного законодавства [11].

Виходячи із різноманітності поглядів і підходів до визначення сутності судового рішення, Н.О. Чечина та Д.М. Чечот намагалися новелізувати цю проблему. На думку цих авторів, сутність судового рішення визначається нормою права, що застосовується судом як органом державної влади в цілях регулювання суспільних відносин, а відтак, судові рішення є актом правосуддя, що здійснює захист суб'єктивних прав шляхом застосування норм права для вирішення спору по суті та встановлення фактів, що мають юридичне значення, тобто судові рішення розглядаються ними як правозастосовчий документ в першу чергу [3; 18, с. 34].

Синицька Я.П. звертає увагу на те, що сутність судового рішення також не може бути зрозуміла поза зв'язком зі змістом, формою та завданнями судової діяльності. Суб'єктом судової влади є суд, який наділений властивими тільки йому повноваженнями. Таким чином, основними моментами, що визначають сутність судового рішення, є природа судової влади і риси, що характеризують правосуддя, як форму реалізації судової влади. У кожній адміністративній справі завдання правосуддя конкретизуються залежно від певної справи й у рішенні є найважливішому акті правосуддя, яким вирішується спір по суті. В судовому рішенні одержують захист права й інтереси сторін та інших осіб, чий спір вирішувався судом. При вирішенні справи по суті суд може задовольнити адміністративний позов повністю або частково чи відмовити в його задоволенні повністю або частково. У разі задоволення адміністративного позову суд може прийняти судові рішення у постанову про: 1) визнання протиправними рішення суб'єкта владних повноважень чи окремих його положень, дій чи бездіяльності і про скасування або визнання нечинним рішення чи окремих його положень, про поворот виконання цього рішення чи окремих його положень із зазначенням способу його здійснення; 2) зобов'язання відповідача вчинити певні дії; 3) зобов'язання відповідача утриматися від вчинення певних дій; 4) стягнення з відповідача коштів; 5) тимчасову заборону (зупинення) окремих видів або всієї діяльності об'єднання громадян; 6) примусовий розпуск (ліквідацію) об'єднання громадян; 7) примусове видворення іноземця чи особи без громадянства за межі України; 8) визнання наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень [16].

У теорії процесуального права сутність судового рішення інколи пов'язують з проблемою структури позову. Першим це зробив М.А. Гурвич, який виходив із того, що позов складається із трьох частин: предмету, підстави та змісту. Аналогічні елементи він виділив і в структурі судового рішення. Під предметом судового рішення М.А. Гурвич розуміє те цивільне правовідношення, щодо якого вирішено спір. У різних видах судових рішень це правовідношення виступає по-різному, що дало підстави розрізняти предмет судового рішення про присудження, про визнання та предмет перетворюючого судового рішення. Підставою судового рішення М.А. Гурвич називає встановлену судом у результаті оцінки доказів сукупність юридичних фактів, із яких суд, застосовуючи норму матеріального права, робить висновок щодо спірного правовідношення. В складі підстави судового рішення науковець виділяє оцінку доказів, фактичну підставу та правову підставу. Під змістом судового рішення автор розуміє заснований на законах та обставинах справи висновок суду щодо законності й обґрунтованості позовної вимоги та його примусового виконання, а також у належних випадках щодо встановлення, зміни або припинення правовідношення. Опіраючись на описану структуру судового рішення як акту судової влади, М.А. Гурвич обґрунтовує точку зору про те, що процесуальна класифікація судових рішень (про визнання, про присудження та про перетворення) не повинна залежати від того, який вид позову (про визнання, про присудження та про перетворення) було розглянуто судом: хоча зв'язок між позовом та рішенням існує, але він не є визначальним, особливо коли суд відмовляє у задоволенні позову. Водночас, науковець погоджується, що в основному елементи позову збігаються із відповідними елементами судового рішення [4, с. 6-35]. З українських вчених-процесуалістів із запропонованим М.А. Гурвичем визначенням змісту судового рішення та класифікацією судових рішень погодилися Є. Г. Пушкар [14, с. 20], М. Й. Штефан [19, с. 351-352] та інші [18, с. 47-48].

Висновки. Підводячи підсумок різноманітності думок щодо природи «судового рішення» слід зазначити, що увага науковців під час розгляду зазначеного феномену зосереджувалась в залежності від фокуса уваги на той чи іншій проблемі. При цьому, аналіз показав, що переважна більшість авторів концентрувала свою увагу на сутності права та правосуддя як бази для підтриманні правопорядку. Отже, нами наголошено, що правова природа судового рішення визначається його формою, змістом та інстанцією, на якій воно прийнято.

Список використаних джерел:

1. Абрамов С. Н. В советском праве не может быть административного иска. *Социалистическая законность*. 1947. № 3. С. 8–10.
2. Авдюков М. Г. Судебное решение. М.: Юрид. лит., 1959. 192 с.
3. Гражданский процесс. [Отв. Ред. Н.А. Чечина, Д.М. Четет / И.И. Авдеенко, П. Н. Евсеев, М.А. Кабакова, Р.Ф. Калистратова и др.]. М.: Юрид. литер., 1968. 455 с.
4. Гурвич М. А. Решение советского суда в исковом производстве. М.: ВЮЗИ, 1955. 128 с.
5. Гурвич М.А. Судебноерешение. Теоретическиепроблемы. Москва:Юрид. лит., 1976. 176с.
6. Клейман А. Ф. Вопросы гражданского процесса в связи с судебной практикой. *Социалистическая законность*. 1946. № 9. С. 11–14.
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 24 травня 2022 р. № 2257–9 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
8. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Косяк Н.В. Судове рішення та рішення суду: співвідношення понять. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2019. № 38. С. 32-35.
10. Левшин Л. В. Сущность и значение судебного решения в советском гражданском процессе : автореф. дис. на соиск. ученой сте пени канд. юрид. наук. Москва, 1953. 20 с.
11. Перунова О. М., Леонтьева Л. В. Процесуальна форма та зміст судового рішення в цивільному судочинстві. *Challenges of legal science and education: an experience of EU countries and introduction in Ukraine : Collective monograph. Frankfurt (Oder) : Izdavnictva "Baltija Publishing"*, 2020. С. 325-345. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-007-0-18>.
12. Про судове рішення в адміністративній справі : постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20 травня 2013 р. № 7 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007760-13>
13. Проверка судебных решений в социалистическом гражданском процессе.[Отв. ред. Савицкий В. М. / С. Брайков, И. Велинов, Я. Немет и др.]. М.: Наука, 1989. 304 с.

14. Пушкар Е. Г. Исковое производство в гражданском процессе. Львов: Изд-во «Вища школа», 1978. 200 с.

15. Пушкарь Е.Г. Исковое производство в советском гражданском процессе. Львов : Изд-во при Львовском ун-те, 1978. 191 с.

16. Синицька Я. П. Юридична природа судового рішення в адміністративному судочинстві. *Форум права*. 2011. № 4. С. 681–685. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11survac.pdf>.

17. Сусак М.С. Судові рішення адміністративного суду першої інстанції та процесуальний розсуд. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2019. № 41, том 1. С. 107-111.

18. Труш М. І. Судове рішення в адміністративному процесі : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.07 – Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Марта Ігорівна Труш ; Міністерство освіти і науки України, Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2017. 219 с.

19. Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. Київ: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. 624 с.

20. Юдельсон К. С. Судебные доказательства и практика использования их в советском гражданском процессе. М. : Госюриздат, 1956. 252 с.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2022.2.14>

КАЗЬМІНА-ВОРОНЕЦЬ Я.С.

**ОРГАНИ ТА ПОСАДОВІ ОСОБИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЯК СУБ'ЄКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ «ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ»
В СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ**

**BODIES AND OFFICIALS OF PUBLIC AUTHORITIES
AS SUBJECTS OF IMPLEMENTATION OF THE “EUROPEAN GREEN COURSE”
IN AGRICULTURE OF UKRAINE**

В статті на підставі вітчизняних та міжнародних документів, нормативно-правових актів аналізуються суб'єкти впровадження «Європейського Зеленого Курсу» в сільське господарство України. Робиться акцент саме на суб'єктах – представниках органів публічної влади. Адже інституціональна складова впровадження ЄЗК в сільське господарство України в нинішніх умовах, як ніколи, вимагає створення правового середовища та вжиття рішучих реформаційних заходів, в основі якої будуть покладені принципи та цінності ЄС. В статті надається авторське визначення структури суб'єктів впровадження «Європейського Зеленого Курсу» в сільське господарство України, а саме органів публічної влади: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та відповідні міністерства, органи місцевого самоврядування, Народні депутати України, Міжвідомча робоча група з питань координації подолання наслідків зміни клімату в рамках ініціативи Європейської Комісії «Європейський зелений курс». Зазначена система суб'єктів, застосовуючи адміністративно-правові методи і форми й передбачаючи правову сферу діяльності, публічно бере участь у здійсненні державної політики з метою досягнення цілей та виконання завдань ЄЗК, а також його впровадження у сільське господарство України. основними суб'єктами впровадження ЄЗК в сільське господарство

© КАЗЬМІНА-ВОРОНЕЦЬ Я.С. – здобувач (Науково-дослідний інститут публічного права)